

KARTA ZESPOŁU ARCHIWALNEGO

NUMER ZESPOŁU

483

KATEGORIA

A

NAZWA ZESPOŁU

Morawica

PRZEKAZUJĄCY

WUG Kancelaria Tajna

WYKONAWCA SPISU

AD

ROK PRZEKAZANIA

2014

MIEJSCOWOŚĆ

Dziećmorowice

GMINA

Walim

POWIAT

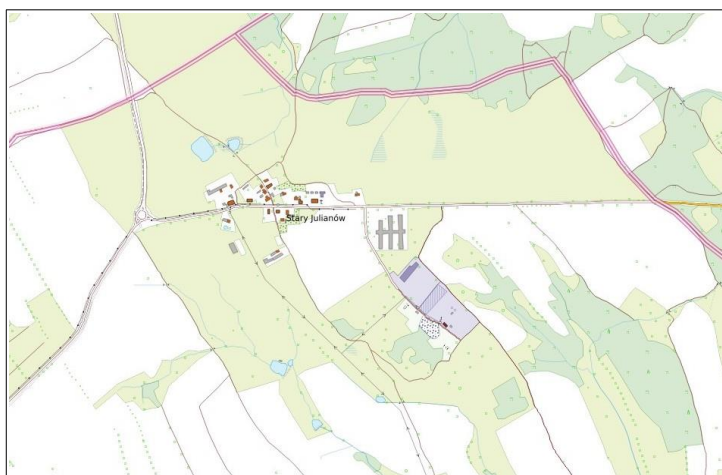
Wałbrzych

WOJEWÓDZTWO

dolnośląskie

REJON DOKONANEJ EKSPLOATACJI

Dziećmorowice

CHARAKTERYSTYKA ZESPOŁU ARCHIWALNEGO

ZAKRES CHRONOLOGICZNY

—

—

—

ILOŚĆ JEDNOSTEK

DOK. TEKSTOWA

—

DOK. KARTOGRAFICZNA

28

SUMA

28

ILOŚĆ PODJEDNOSTEK

—

53

53

ILOŚĆ mb

—

ILOŚĆ SKANÓW

—

53

53

ZAKRES POSIADANEJ DOKUMENTACJI

TEKST: brak

KARTOGRAFIA: mapy wyrobisk górniczych.

—

RYS HISTORYCZNY

ZAKŁAD GÓRNICZY	Morawica		
METODA EKSPLOATACJI	podziemna		
PRZEDSIĘBIORCA			
NAZWA ZŁOŻA	—		
RODZAJ KOPALINY	uran		
NAZWA TG	—		
NAZWA OG	—		
ROZPOCZĘCIE EKSPLOATACJI	—	ZAKOŃCZENIE EKSPLOATACJI	—
KONCESJA I WYGASZENIE	—		

Wyroby znajdują się w rejonie Dzieńmorowic (niem. Dittmannsdorf) w gminie Walim (obecnie powiat wałbrzyski, województwo świętokrzyskie). Jak wynika z opracowania Wali i in. [3] w 1575 r. między Starym Julianowem a Dzieńmorowicami, na terenie dawnej kolonii Schwarzgraben (dziś Czernik), istniała kopalnia srebra o nazwie Johann Georg. „Po przerwie w XVII w., w 1711 r. w jej miejscu uruchomiono kopalnię Gabe Gottes, która od 1862 r. należała do gwarectwa Gut Glück. Ze względu na znaczne straty finansowe, w 1864 r. wszelkie roboty górnicze wstrzymano. [...] Mineralizację hydrotermalną występującą głębiej rozpoznano dopiero w wyniku robót górniczych, prowadzonych w latach 1949–1952 dla udostępnienia złoża uranu **Morowice** w Czerniku [...]. O robotach górniczych w dawnej kopalni kruszców Gabe Gottes, położonej na terenie osiedla Czernik, brak informacji. Zachował się tylko plan górniczy z 1783 r., na którym przedstawiono przekrój przez wyrobiska tej kopalni [...]. Na położenie tych wyrobisk w miejscu szybu nr 1 kopalni uranu Rusinów w Czerniku wskazują dane zawarte w sprawozdaniach Konnowa (1951, 1952) oraz informacje pochodzące od osób z dozoru górniczego [...], którym były znane stare wyrobiska niemieckie, znajdujące się przy szybie nr 1, całkowicie podsadzone przed 1953 r. Do ponownego założenia kopalni w miejscu dawnej kopalni Gabe Gottes doszło w 1949 r., w związku z poszukiwaniem rudy uranu w Górach Sowich. Po odkryciu w styczniu 1949 r. przez grupę N-4 przedsiębiorstwa Kuznieckoje Rudniki, później Zakłady Przemysłowe R-1 w Kowarach, okruszczenia uranem na starej haldzie tej kopalni, już w lutym tego roku przystąpiono do udostępnienia i odbudowy dawnych podziemnych wyrobisk górniczych. Ze wszystkich badanych w tym czasie pozostałości po niemieckich robotach górniczych w rejonie Dzieńmorowic, tylko szyb nr 1, o głębokości 66 m, głębiej jeszcze w XVII w., rokował największe nadzieje na znalezienie i wydobycie rud uranu [...]. Odbudowano go i stopniowo pogłębiano do 275 m. W toku robót górniczych udostępniano i rozpoznawano coraz szerzej i głębiej pierwszą strefę tektoniczną (fault core uskoku Starego Julianowa), bowiem tylko ona zawierała korzystne zasoby rudy uranowej i stanowiła złożo uranu **Morowice**. Równocześnie z robotami podziemnymi w rejonie Starego Julianowa, prowadzono poszukiwania rud uranu w całym rejonie Dzieńmorowic aż po granicę masywu sowiogórskiego z synklinorium śródsudeckim. W 1950 r. odkryto w Kozicach trzecią strefę tektoniczną z przejawami mineralizacji uranowej. Założono tu drugie pole górnicze kopalni uranu [...] i przystąpiono do eksploatacji złoża uranu Kozice. W drugiej połowie 1952 r., cztery miesiące później niż w Kozicach, zatrzymano roboty górnicze także na złożu w Starym Julianowie. W listopadzie 1952 r. kopalnię uranu przejął Przemysł Arsenowy w Złotym Stoku, który był zainteresowany badaniem występowania polimetalicznego okruszczenia w rejonie Dzieńmorowic, szczególnie niklu i kobaltu. Pod jego zarządem kopalnia nosiła nazwę **Rusinów** [...] i pozostawała w gestii Centralnego Zarządu Kopalń Rud Nieżelaznych w Katowicach. W niedługim czasie ustalono brak perspektywy na wydobycie kruszców polimetalicznych i kopalnię przeznaczono do likwidacji”. Jak wynika z opracowania [1]: „W roku 1950 prowadzono rozpoznanie w głąb i po biegu pierwszej strefy tektonicznej, opisanej w roku 1949 jako strefa rudna przy szybie nr 1. Szyb pogłębiany do 195 m i wraz z wyrobiskami rozpoczętymi w roku 1949 eksploatowano poziomy 65, 125 i 155 m. Równocześnie rozpoznawano strefy rudne w granicach szybików nr 5 i nr 6 z 1949 r. na poziomach 27, 40 i 60 m. Z powierzchni wykonano trzy otwory badawcze pod kątem 75° w kierunku strefy rudnej. Wykonano też pięć wierceń dołowych. W roku 1951 szyb pogłębiany do 275 m, zakończono rozpoznawanie poziomów 90, 125 i 155 m, prowadząc jednocześnie prace rozpoznawcze na poziomach 195, 235 i 275 m. W roku 1952 prowadzono w dalszym ciągu prace rozpoznawcze na poziomach 235 i 275 m, a szybem ślepym z poziomu 275 m rozpoznawano złożo na poziomach 315 i 345 m. Strefa I (rudna) została rozpoznana do głębokości 345 m [...]. Wykonano tu ogółem 11 500 m wyrobisk. Strefy II w trakcie prowadzonych robót nie rozpoznawano w związku z występującą tu mineralizacją barytową, która pozbawiona jest okruszczenia uranowego. Eksploatację złoża prowadzono początkowo (1950 r.) blokami eksploatacyjnymi zakładanymi z nadsiewłomów i szybików. W późniejszym okresie gniazda rudne eksploatowano systemem chodników warstwowych. Zawartość uranu w rudzie wahała się od 0,41 do 0,83%. Z dziesięciu poziomów eksploatacyjnych wydobyto ogółem 6211,5 kg uranu w metalu”. Po dawnej eksploatacji pozostało 9 hałd oraz relikty zlikwidowanych szybów.

Bibliografia

- Madziarz M., Sztuk H., *Eksploatacja polimetalicznego złoża w Dzieńmorowicach–Kozicach (Góry Sowie)*, „Prace Naukowe Instytutu Górnictwa Politechniki Wrocławskiej” 2006, nr 32.
- Klementowski R., *W cieniu sudeckiego uranu*, Wrocław 2010.
- Wala A., Wolska A., Jelen P., *Uskok Starego Julianowa w sowiogórskim kompleksie gnejsowym i sytuacja geologiczna w miejscu jego występowania (Pogórze Wałbrzyskie, Sudety Środkowe, południowa Polska)*, „Biuletyn Państwowego Instytutu Geologicznego” 2015, nr 463.
- Źródła do dziejów kopalnictwa uranowego w Polsce*, oprac. M. Zduński, Warszawa 2000.